„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединни бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 119. У Новом Саду у петак 3. (15.) августа 1884. ГОДИНА XIX.

РУСКИ ЕМИСАРИ И МИЛОСРДНЕ СЕСТРЕ.

У исто доба, када су српски листови донели вест, да су неке „милосрдне сестре“ покатоличиле две младе Српкињице у Босни, и да с њима преко Задра у Загреб путују, зар да их тамо у натуреној им вери још боље утврде — у исто доба донео је полузванични орган угарске странке у спољњем звању наше монархије изненадну вест, да се више руских емисара, међу њима и неколико активних официра, кренуло пут Босне и Херцеговине.

Чудне две вести су то, оне нам износе два случаја на видело, који боље него све дипломатске ноте расветљују положај Босне и Херцеговине, који нам довољном јасношћу цртају и одношаје обеју велесила према овим српским земљама.

Берлински конгрес није решио коначно судбу ових земаља. Он их је поставио у стање, које је јединствено у међународним односима. Оставивши недирнута суверенска права турског султана, допустио је Аустро-Угарској да те земље окупира, али у ту цел, да у њима постави и осигура сталан мир и ред. Како и којим начином ће ова то постићи, у том питању остављене су јој одрешене руке, јер је на се примила дужност, да цео тај задатак реши на свој трошак. Но шта ће после бити, кад Аустро-Угарска своју цел постигне, или се покаже, да јој сви труди остају безуспешни, та питања остављена су отворена, њих има да реши по мудром закључку берлинског конгреса будућност.

И та будућност налази се, као што нам обе ове вести сведоче, бар за сад у рукама Аустро-Угарске и Русије. Свака од њих прегла је свом снагом да створи услове, који ће коначни положај ових земаља решити у њену корист. Свака држава и свака политика, вели наш полузванични орган, служи се оним средствима, која јој најбољи успех стављају у изглед, јер на остварење каквог етичког принципа резигновало се већ давно у међународном саобраћају. И заиста је тако. Аустро-Угарска не уздајући се у православан елеменат у Босни и Херцеговини, подиже у њима колоније немачке, узима под моћно окриље своје тамошње мухамедовце, решење аграрског питања одлаже у недоглед и оставља римској пропаганди отворено поље, да својим путем и начином насрће на православну веру — а Русија? Она мислећи ваљда да пуномоћ, што ју је њена суседкиња на берлинском конгресу добила, не иде тако далеко, и држећи можда да је садање доба неугодно за отворену противничку акцију, изашиље просто своје емисаре, да ови опет својим путем и начином осујете труде аустро-угарске, или им бар што веће сметње на пут ставе.

Да, што смо ми толико пута наглашавали, то ево данас признаје и наше полузванично гласило. Берлински уговор није закључен, да се савесно изврши, него да се помоћу казуистичког тумачења његовог покуша постигнути управ оно, што се њиме осујетити хтело. Аустро-Угарска и Русија отимају се очевидно о Босну и Херцеговину, питање је само с каквим изгледом на успех?

Овога пута даје нам наше полузванично гласило јасна одговора и на то питање. Искреношћу, која нас у њега изненађује, признаје нам, да Аустро-Угарска при свој својој снази и значају, што га је себи прибавила на Балкану, ипак не може конкурисати са агитацијоним средствима Русије. Последица тога је, да Аустро-Угарска мора Русији подлећи.

Ово је заиста хвале вредна искреност, која врло јасну увиђавност засведочава. Но жалост је, што није такова и она, која хоће о узроцима ове аустро-угарске неудаће да нас обавести. „Оно што ми дати можемо, вели споменути извор, то је мир и сигурност, сигурност на положеним основима и у нормалним границама, које су повучене самосталном животу балканских народа; али мир и положени основи и нормалне границе немају привлачне снаге за свест ових народа, не задовољавају их. А оно, што Русија нуди, то је обећање, преврат, експанзија, то је упутница на народно проширење, на успоставу државног живота, и ма да су ова обећања по све химеричка, она ипак стоје у складу са унутрашњим наклоностима ових племена — па како да у такој конкуренцији ми победимо?“

Не, овако забашуривати трагове, то не води добру. Ако нам је заиста стало до тога да се извучемо из немилог положаја, у који нас је довела ова неравна конкуренција са Русијом, то при испитивању узрока њених морамо остати код првобитне искрености. И ми а и сваки политичар, који неће да омаловажи поуку учињеног искуства, признаћемо, да и за руска обећања важи она карактеристика, коју приписује позната наша пословица празним обећањима у обичном животу. Не сумња се нико на Балкану да су руска обећања химеричка, али признајмо с друге стране, да су и онај мир и она сигурност, што их „на положеним основама и у нормалним границама“ нуди тамошњем народу Аустро-Угарска, не мање химерични. Основи, што их Аустро-Угарска у Босни полаже, границе, које она самосталном животу тамошњег народа опредељује, тако су уско повучене, тако мало одговарају праву и жељама тих народа, као и оне, с којима би Русија хтела да усрећи Бугарску, да, још мање. Бечка штампа данас већ ни мало више не таји, да Аустро-Угарска тежи за анексијом окупованих земаља, а какав мир и какова сигурност чека на ове народе после анексије, то довољно показују мере, које се и у овом садањем половном стању употребљују против свега и свачег, у чему се самосталан живот тамошњег народа манифестује. Такова једна мера огледа се и у слици ових покатоличених Српкиња, које милосрдне сестре у Загреб воде, а таквих и тима подобних могли би још пуно наређати. И у томе, што у тежњама Аустро-Угарске лежи по самосталност тамошњег народа иста она опасност, коју она назире у агресији руској, у томе је и сав узрок њене неудаће.

Да, ову опасност осећа српски народ у Босни у пуној мери, па ако се у том стању и полакоми по кад-кад на обећања страних емисара, то налази свог природног разјашњења у овом несносном стању његовом, а не у томе, што би та обећања руска била. Ми смо уверени, да би талијанска, француска ил енглеска обећања исто тако радо била данас саслушана, а у томе је најбољи доказ, да народ у Босни и Херцеговини неће да се поруши, него да тежи за својим самосталним народним животом, и да му је у данашњем очајном стању добро дошла свака помоћ, која му се с те стране понуди.

У кога је дакле уверење, да је руска агресивна политика на Балкану од највеће опасности и по народе балканске и по њихове суседе, тај не би смео и не сме упадати сам у погрешке ове агресивне политике. Опасност, којом ова политика прети, неће бити уклоњена покушајем Аустро-Угарске, да Русију у њеним намерама претече. Овај покушај ће ту опасност само повећати, и крвави сукоб између обе велесиле са свима његовим непрегледним посљедицама изазвати, као што то отворено данас исповеда и полузванични лист. А чиме би Аустро-Угарска дипломатија оправдала овако несмислени корак? Може ли рат са Русијом нашој монархији у прилог ићи? Не може — никада! А јесмо ли ми освајачка сила? Нисмо ни то, шта више, ма како да су примамљиве прилике, које би нам се у том правцу пружале, ми их ипак не би смели употребити. То су свагда исповедали и наши званични органи. Па зар само ради опасности, којом нам источна политика Русије прети, да се с овом заратимо? Зар ту да нема друга изласка? За цело да га има. Као што је улазак у овај замршај означен био у правцу из Беча према Броду, тако је излазак његов означен из Сарајева у истом том правцу према Броду. Напустимо Босну и Херцеговину, допустимо тамошњем народу да сам о својој судби реши, и задовољимо се да му као суседна велесила можемо у његовом и свом интересу послужити за ослонац против сваке навале, долазила ова са истока ил севера. То је најкраћи али и најсигурнији начин за решење овог замршаја. У томе нас ништа не пречи осим таште жуђе за освајањем. Усвојимо ли га, неко ће у нас ову жуђу прегорети морати, али ће онда Аустро-Угарска својој будућности мирније моћи на сусрет ићи. Босанске Српкињице неће више бити плен милосрдних сестара, али нас ни вести о руским емисарима неће узнемиравати. А ако нас какав поверљиви агенат баш и онда с оваким вестима изненади, за цело нам тадања важност њихова неће давати повода да пишемо читаве јеремијаде о томе, како нисмо у стању да конкуришемо са Русијом на Балкану.

Политички преглед.

Дакле ће се Калноки и Бизмарк ипак састати. Јуче још доказивала је „Буд. Кор.“ да од тог састанка неће ништа бити, а да овој вести својој још више вере прибави уверавала је „Буд. Кор.“ у исто време, да борављење министра Тисе у Ишлу није стајало ни у каковој свези са продужењем аустроугарско-немачког савеза, јер да је питање продужења тога савеза већ приликом прошлогодишњег састанка поменутих државника за дуго време решено. Противно овоме доказивао је немачки лист „Крајццајтунг“, да ће се Бизмарк и Калноки за сигурно састати, и да састанак овај није постао излишан доласком цара Виљема у Ишл. „Берлински Тагблат“ ишао је још даље, доказујући, да ће се оба државника састати у ком немачком граду, пошто Бизмарк ове године неће посетити ни једну аустријску купку. Један бечки лист навео је као место састанка Фридрихсруе. Најновије вести потврђују, да ће се Бизмарк и Калноки састати, али не у Фридрихсруе већ у Варцину, камо ће гроф Калноки за који дан већ отпутовати. Официјозни листови труде се овом приликом свету доказати, да нема никаквог нарочитог повода овој посети, и да се у Варцину неће водити ни закључивати никакови нови уговори. Блажени су који могу да верују овим гаткама! Ми то нисмо у стању учинити. Просто ради тога, да види и поздрави кнеза Бизмарка, и то баш сада после састанка владара у Ишлу, зацело гроф Калноки не би пошао на пут у Варцин. Без веље муке се ни пријатељу тако далеко на нога не иде. То тек неће бити посета из — учтивости. Какве су то муке, то није баш тако лако погодити, но један ма и само летимичан поглед на стање и положај држава у Јевропи показује сасма јасно, да у Јевропи имаде триста мука, од ко-

ЛИСТАК.

АСПАСИЈА.

РОМАН ИЗ ЖИВОТА СТАРИХ ЈЕЛИНА.

НАПИСАО РОБЕРТ ХАМЕРЛИНГ.

(Наставак 22.)

„Како то поглед државника и војвода увек лута тако по даљини!“ уђе песник у реч. „Зар не би требало уместо даљних брегова у Пелопонису да се најпре до воље нагледамо и наживамо тога, што нам је сасвим близу пред очима? Младићу, не дај се намамити на Пелепонис и главице му, што прете! Гледај веселу слику веругасте, сунцем обасјане наше земље ту доле, где је у пољу безброј мајсказа, што казују Атичке жупе и где се свуд унаоколо светле беле поселице, салашеви и мајуреви Атињана, којима се никад не уморе од хода, него, ако је могуће, сваки боговетни дан излазе из града до воћњака својих и њива, да надгледе, како им робови пазе стоку и јагањце и козе. Па како се лепо вијугају путови и стазе међу поселицама, пољима, маслиновим гајевима, отвореним олтарима богова, каменитим споменицима на све стране! Према Пиреју амо, а тамо према западу у Елеусину, граду светих мистерија; тај је пут међу самим белим и сјајним светилиштима и међу белим тополама, маслинама и смоковим дрвећем. Па како јасно лежи сам град ту доле, протегао се међу Илисом и Кефисом, међу те две реке, као кристал бистре, али кратка века; из оближњих брегова извиру па ипак не досижу ни до оближњег мора, него им је доста, да као жубер-вода и роса-шкропилица поливају градине Атињана или да млађани свој живот лепо протраће играјући у сто водомета. На Илису се зелене баште, што су их засадили људи; али башта од природе и умилна сеновита оаза у сунцем обасјаној Атици, то су долине, где из светлог зеленила маслине сева лепа вода Кефисова. Тај крај славим ја с поносом, јер је то мој завичај, жупа Колон! Твој би ти ратоборни пријатељ Перикле причао, да у томе крају има најлепших коња, и да је у прастаро време Посидон пронашао узде баш за бесне хате Колонске; ја ти пак кажем, да у оној долини до Кефиса никад не пире сурови ветри, да се тамо зелени винова лоза и смоква, да тамо цветају зеленкаде, пошкропљене најчистијом росом, и љубичице и злаћани крокос и бршљан са меком врежом . . .“

Црте песникове ватрено се зажариле кад је стао славити дивоте свога завичаја а погледао у бистре очи младићеве. Најпосле га узме за руку па прозбори: „Та дођи једаред и сам у лепи мој завичај, или још боље, хајде самном овај час, па проживи један дан на пољском дому мом на Кефисовој обали; покашћу ти моје цитре и лире, па ако ти је воља, можемо као но Аркадски пастири поделити међан у свирци и певању.“

Цитраш се насмеши а Перикле мало после рече: „Ја ћу за који дан једаред довести младога Аспасија на пољски твој дом; та треба вам за међан ваш у свирци и певању зацело још и судија.“

„Аспасије се зове младић?“ повиче песник; „име ме то опомиње на име лепе неке Милићанке, о којој сам у последње време чуо“ —

Цитраш порумени.

Тој се румени зачудио песник. Још је једнако држао у својој руци младићеву руку, коју је узео био у опроштај. Па гле, у тај мах оживи у њему осећај неки, што га је без сумње имао већ пре, али није сасвим знао за-њ.

Осетио је наиме наједаред сасвим јасно, да је рука младог Милићанина врло фина, врло топла и врло мека. За један час касније био је чак уверен, да је та рука и сувише фина, и сувише топла, и сувише мека, а да би могла бити мушка рука, па ма и најмлађа, најнежнија.

Једну половину најлепше тајне прочитао је у скрлетним писменима на ланитима цитрашевим, другу је половину држао, тако рећи у руци...

Песник се није варао. Рука, коју је држао у својој, није била младићка. Била је то рука лепе Аспасије.

Перикле и Милићанка састали се били у току месеца од оног првог састанка на дому Фидијину, најпре код самог Ипоника, доброћудног раскошника, који је добро живио с Периклом. Виђали се често а најпосле би били најволели, да се никад и не растају. Аспасија се обукла у мушко руво, и ишла с пријатељем својим покаткад под образином „цитраша из Милита.“ Тако је данас пошла била с њиме на Акропољ. На путу им се придружио трагичар Па тој најотворенијој, најприхватљивијој душ Јелинској чудно је некако било у тај пар. Песник је у том друштву очаран био мађијом неком, која је њему самом била загонетка. Па сад је видио ту загонетку решену. Сав збуњен испусти фину меку руку. Али се за час опет прибере, значајно се насмеши па рекне свом пријатељу Периклу: „Видим, да ме још једнако воли Аполон бог жреца и песника. Уштедио ми је далеки пут до Делфе, па није чекао ни ноћ, да заспим, па да ми се у сну јави с откровењима, него ми је напрасно даровао дар, да сигурно проричем из руке човечије, а нарочито да човеку по руци кажем, кога је пола, па ма како рад био, да то прикрије.“

„Ти си од вајкада љубимац богова,“ рече Перикле, „па од тебе не крију Олимпљани никакве тајне.“

„Па право имају,“ одврати песник. „Међу њих рачунам ја и Олимпљанина Перикла“...

„Ма шта да ти је хиромантијска вештина твоја издала о полу цитраша из Милита“, рече Перикле, „једно је истина, да тај цитраш има права ићи у мушким хаљинама и звати се мушким именом. Жене иначе свуда примају и трпе. А овај је напротив скроз радене и плодоносне нарави, па не можеш му се приближити, а да те не занесе и не остави у души ти усевно зрно.“

(Наставиће се.)

јих источно питање једно од првих места заузима, особито сада после кораблекрушенија конференције лондонске. Можда нисмо далеко од циља ако изречемо, да је и та мука проузроковала хадилук Калнокијев у Варцин.

Конгрес француски ради лагано, али тек ипак ради. Што конгрески послови тако споро напредују има се једино захвалити поступку деснице и крајње левице, које све и сва употребљују, само да осујете предложену ревизију устава француског. Да десницу и левицу у овоме поступку дијаметрално противни разлози руководе, то није потребе ближе доказивати. Но већина се до сада није дала збунити празном виком крајњих левичара ни бесомучним и изазивајућим грдњама монархијских присталица. Она иде полагано напред, али сигурно. У прошли понедеоник усвојио је конгрес, као што већ саопштисмо, први и други чланак предлога о ревизији устава. У уторак продужена је специјална расправа, и том приликом су одбачена три исправка, од којих је први тражио да се укине председништво републике, други да председник буде биран непосредно и општим гласањем, трећи најзад предлагао је, да се укине за навек установа сената. Осим ових исправака одбацио је конгрес са 468 гласота против 271 исправак Андрјевљев, да се наређења о избору сената укину, место да се, као што је у први мах било уговорено, из устава елиминирају. Тако исто је без сваке дебате одбијен исправак којим се тражило, да се члановима оних породица, које су у прошла времена у Француској владале, забрани настањивање па француској земљи, а њихова добра да се узапте. Док ово пишемо јамачно да је конгрес већ довршио своје послове, ако нису наступили какви непредвиђени догађаји. Држање ентрасижани једне и друге боје не искључује могућност такових догађаја.

Банов пут по Крајини.

Бан Кун Хердервари стигао је у претпрошли четвртак у вече у Брињ. Посетив сутра дан власти и погорелу католичку цркву, крене бан даље у Брлог. На међи брлошке општине дочекаше бана католички жупник Црнобрат и парох Рапајић и силан народ, који је бана весело поздрављао. Уз гурање прангија и звонење звона крене друштво према Оточцу, праћено усклицима „живео бан". Уз пут беху сва села свечано искићена хрв. народним заставама. На улазу у град беше подигнут славолук са натписом: „Добро нам дошао светли бане". Кад је бан у град улазио, загруваше прангије и зазвонише звона у свима црквама.

Ту су бана поздравили жупник Покорни и градоначеоник оточки. Бан се захвали на поздраву, па се упути пешице у град, праћен живахним усклицима сакупљеног народа. После краткога одмора примио је бан местне власти; за тим је прошао градом, који беше свечано искићен, и најзад прегледао је уреде, католичку и српско-православну цркву и котарски суд.

Обеду присуствоваху одличнији грађани, заступници духовних, градских и војничких власти. Наздрављајући честитом и лојалном становништву града Оточца, рече бан, како је чуо, да је народ око Оточца сиромашан, но он мора рећи, да је то богат, врло богат народ, којега красе такове врлине као што су ове, којима се одликује народ оточкога краја, јер те врлине су темељ задовољства, а ово је једно од највећих добара. У то име наздравља становништву града Оточца. Бану је наздравио градоначеоник оточки; здравицу ову пропратила је глазба свирком народне химне, а сакупљени народ одазивао се веселим усклицима.

После обеда крене друштво пут Госпића. При поласку загрмеше и опет прангије, звона забрујаше и клицању народа не би краја; бана испратише из Оточца и сви чланови „Обртничкога Друштва" са друштвеном заставом.

У Јапчу дочекао је и поздравио бана окружни управитељ Касумовић. За тим приступи бану седи прота Кокотовић, који у дужем говору — у ком је уверавао Њег. преузвишеност о непоколебивој верности и привржености народа према краљу и престолу, према светој круни св. Стевана и особи бановој — замоли Њег. преузвишеност, да својом моћном заштитом закрили народ крајне Лике. Поједина места језгровитог говора протиног пропратио је присутни народ са бурним „живео".

Путујући даље у Перушић, сврати се бан у Лешће, где га жупник Гринхут поздрави срдачним говором, на који је Њег. преузвишеност исто тако срдачно одговорила. За тим се бан уставио још у Перушићу и Осеку, која места беху свечано искићена, и прими ту поклоне власти и народа. После сваког друштвеног поздрава, обраћао се бан присутним сељацима и разговарао је с њима најљубазније; видело се на сељацима, колико им годи, што могу са својим врховним поглаваром сасма слободно да се разговарају, и то својим материнским језиком.

Величанствен био је дочек банов у Госпићу, камо је бан стигао 8-ог о. м. по н. к. у 8 и по сахата с вечера. Град беше сјајно осветљен; при уласку у град грувале су прангије и звонила звона на свима црквама. Пред зградом окружне власти, где је бан одсео, била је смештена војничка глазба, која је поглавара земље поздравила народном химном; дочеку присуствоваху поименце: певачко друштво „Велебит", чији су чланови лампионе носили, пожарничко друштво у свечаном оделу, сви чиновници, све остале задруге и мноштво народа. Кад је свечана поворка застала, ступи пред бана прота и народни заступник г. Мандић, те га поздрави језгровитом и одушевљеном беседом. Кад је споменуо име Његовог Величанства и светлога бана и даље „слободу" и „устав", чули се весели усклици из народа. Захваљујући на поздраву, рече бан, да се веома радује, што је могао посетити град, који се вазда одликовао патриотичним духом и хомагијалном верношћу према краљу и домовини. Госпођица Славка Мађаревића предаде за тим бану лепу киту свежега цвећа.

Светли бан упути се за тим у свој стан. Певачко друштво „Велебит" приреди бану серенаду, и кад год се високи гост показао на прозору, поздрављао га је народ одушевљеним усклицима. Кад је певачко друштво довршило с певањем, приступи бан певачима и захваљујући на љубазном дочеку, рече: „Желим певачком друштву „Велебиту" да би тако дуго постојало и деловало, докле и његов имењак горостасни Велебит у свет гледао буде." Присутни поздравише ове речи бурним и одушевљеним клицањем.

У суботу у 1 сат после подне отпутовао је бан из Госпића у Карлобаг. Уз пут беху све куће, па и најмања колебица свечано искићене, свуда се видела весела лица, која дочекиваху бана бурним клицањем. Путем уставио се бан два пута, да прегледа насаде за пошумљивање крша; не марећи за напор, пењао се бан на највише врхове, да се сам собом увери, како и да л' радње напредују.

Кад су бан и пратња му сигли пред Карлобаг, загруваше прангије у поздрав високом госту. Пред градом дочекоше бана градоначеоник, свештенство и силан народ. Градоначеоник Доминес поздрави бана одушевљеним говором, на који је Њег. преузвишеност срдачно одговорила; народ пропрати банов говор радосним клицањем. За тим разгледао је бан школу, и луку, која беше свечано искићена. Народ дочекивао је бана свуда веселим поздравима.

С вечера беше код бана гозба, којој је присуствовало одличније грађанство. У 10 сати плану град у дивном осветљењу. Певачка задруга приреди ту светлому бану лепу овацију. За тим су певачи ишли градом, а по улицама орили се читаво вече усклици „живио хрватски бан."

У недељу пре подне вратио се бан у Госпић, где га је становништво дочекало одушевљеним поздравима.

Пред станом председника судбенога стола беше се згрнуо толики свет, да су кола морала стати. Ту приступе бану један ученик и једна ученица, и предадоше му свако по једну киту цвећа. Пред станом бановим чекала је глазба, која је госту у почаст одсвирала народну химну.

У 12 и по сах. беше свечан обед, на којем су присуствовали начеоници грађански и војнички власти, грађани и остали гости. Преузв. бан наздрави прву здравицу Њег. Величанству краљу, а местни жупник наздрави за тим Њег. Преуз. бану.

Одговарајући на здравицу жупникову рече бан како је радо дошао у Госпић, да по сопственом искуству упозна потребе и одношаје тога предела и верне његове становнике, који су, уживајући тек од скора благодати уставнога живота, за ово кратко време показали, да су посве достојни милости Њег. Величанства. Говорник рече даље да се сигурно нада, да ће становници Лике, познавајући вољу Њег. Величанства: да се уставни живот развија и усавршује на темељу постојећих закона — уставним путем поступати и тако посведочити урођену им верност прама престолу и домовини.

Говор банов буде пропраћен радосним клицањем. Пред гостионицом беше се међутим искупио око војничке глазбе силан народ, који је бана при одласку са гозбе најодушевљеније поздравио.

Адреса бугарског народног собранија,

којом је исто одговорило на престону беседу кнежеву гласи овако:

„Господару! Ми, посланици бугарског народа у четвртом редовном собранију, радујемо се, што можемо вашем височанству изразити дубоко признање и хвалу народа ради дефинитивне успоставе устава, услед чега је ваше височанство благоизволело сазвати нас у изванредну скупштину у старој бугарској престолници, да народно заступство дефинитивним учинимо оверовљењем избора за собраније, и да прибавимо пословима државним потребну управу.

Господару! Приближујући се задатку оверовљења избора за народно заступство, сматра собраније за своју свету дужност вашем височанству изјавити, да народ, као и његов суверен, жели учвршћење сталне владе у земљи, која би започела под надзором и управом вашег височанства плодоносан рад организацијом, учвршћењем и развитком наше државе у сваком погледу.

Господару! Мир и поредак, мирољубиви рад и опште задовољство, што завладаше земљом после успоставе устава, сачињавају јасне доказе, да је код нас могућа само једна владавина, а то је устав, и да ће, буде ли се пазило на устав и буде ли се исти свуда провађао, сви закони и уговори, који стоје са уставом у противсловју, да ће ти сви закони и уговори бити угушени, да ће се наша отаџбина моћи редовно и снажно развијати, и да ће се лако моћи постићи поредак и напредак. Дубоко осведочени, да ће ваше височанство, у споразуму са својом владом, имати увек на уму бољитак, напредак и благостање наше отаџбине, шаљемо топлу молитву свевишњему, да вам подели дуг живот и сретно владање. Живио Александар I., кнез Бугарске!"

С конгреса у Версељу.

Пета седница конгреса отворена је беседом радикалског посл. Лесана. Исти рече, да је садањи устав склопљен од непријатеља републике и није ни мање ни више већ организација парламентског спора. Влада преговара с присталицама 26-ог маја против припознатих републиканаца. Влада вели, да је уговор, што су га коморе склониле ствар поштења, у истини пак он је пиљарски посао, ради којега је не само устав повређен, већ се и конституишућа власт сматра трговачком робом, коју је слободно по вољи уништавати. Али конгрес је суверен, и то ваља што боље нагласити. (Одобравање.) Треба само погледати министарску већину, па ће се одмах знати, с киме се има посла. (У центруму протестују; смех на левици.) Они прогањају и побијају све, што републиканци поштују, само да угове реакционарима, што седе у редовима већине. Они хоће земљи да наметну неку наказу од устава.

Известилац Жервиљ Реаш побија пре свега нападаје реакционара Шеслона против републике, но бива од деснице сваки час у говору прекидан. Очитује, да већина не жели ни Шеслонову ни Монжовљеву ревизију. Жалосни призори који се из дана у дан догађају у овој кући, не могу ни најмање препоручити уважање сустава с једном комором. (Одобравање у средишту.) Андрјевљева ревизија већ је простија; она се своди на ове две речи „Рат министарству." Побијајући неправилне назоре Андрјевљеве очитује известилац, да би усвајањем предлога Андрјевљевог о искључењу претендената од председништва републике био уништен уговор, што су га коморе по међусобном договору склопиле, па да с тога комисија предлог тај није ни уврстила у свој извештај. Уговор постоји, већина и влада га уважавају. (Један глас: Пошаљите га у музеј!)

Шеслон: Изјављује, да је он са трибине прогласио начела монархије, (смех и ironички усклици на крајњој левици) он се броји у оне људе, који љубе народ и не иду за тим, да конфискују народно достојанство и слободу народну, као што то већина чина.

Пелетан, радикалац, не поња да има какве разлике међу известиоцем и Шеслоном. Обојица хоће опште право гласања за комору и ограничено изборно право за сенат. Та господа разумеју се врло добро. Републиканска странка борила се од вајкада за опште право гласања, прво на барикадама а за тим с изборним листинама у руци, а сада хоће одмах да ставе претпитање, ако би се покушало у овом погледу какав предлог поднети. Уговор што су га коморе склопиле ограничава слободу или боље рећи дужност, обвезу гласа. У оваким питањима је немогућ сваки уговор, с тога протестује против сваког оваког израза.

Председник комисије Дофен нагласује да је свакоме било слободно говорити, шта и колико је хтео. О угњетавању слободе говоре не може ни говора бити. Међу коморама склопљени уговор је темељ конгреса. Коморе имају право, да утаначе услове њиховог сједињена. Пошто крајња левица непрекидно прекида говорника, то овај силази с трибине.

Председник позива на гласање, да л' да се закључи ђенерална дебата. Чланови средишта дижу руке у знак, да усвајају предлог о закључку ђенералне дебате. Изгледало је да опозиција није знала или није хтела да зна о чему се гласа, јер пошто је проглашен закључак ђенералне дебате, дигоше десничари и крајња левица грдну ларму. Бонапартовац Жолибоа беше скочио на трибину и поче оданде протестовати против насиља, но сада опет већина диже таку ларму, да се ни речи није могло разумети. Председник је звонио и звонио, но све беше узалуд. Најзад председник мете шешир на главу и изиђе из дворане. Тиме је седница била прекинута.

У 5 сах. буде „саветовање" продужено. Жолибоа је поново тражио, да му се дозволи говорити, но већина не хтеде на то пристати, пошто је ђенерална дебата већ била закључена, и пређе на специјалну расправу појединих чланака.

Бароде, радикалац, хоће да образложи свој предлог у погледу сазива конституанте.

Известилац комисије тражи, да се одбије предлог Бародетов.

Бароде чита неку изјаву, но нико га не слуша. Конгрес одбија са 403 гласа против 286 гласова предлог Бародетов. Десница не гласа. Бароде са шест другова излази из дворане.

За тим председник закључи седницу.

*

У шестој конгреској седници требао је доћи на расправу предлог Гатиновљев, да конгрес себе прогласи сувереним. Како је Гатино био болестан, а нико други не хте да се прими заступања његовог предлога, то исти буде скинут са дневнога реда.

Марије Пуле износи поново свој предлог о сазиву конституанте. После дуже жестоке препирке буде овај предлог стављањем претпитања одбијен са 469 гласова против 258.

Шелхер поднаша овај предлог: Из разлога што коморе нису власне ограничити ревизију устава, предлажем, да се изабере одбор од 30 лица, који ће израдити нацрт за ревизију устава. Народна скупштина једино је власна да одреди границе свога делокруга. — Пошто је Шелхер уз одобравање крајње левице образложио свој предлог, узима реч члан напредне левице.

Флоке. Противан је, да се о Шелхеровом предлогу стави претпитања. Конгрес, рече, ваљада тек неће веровати, да је министар властан тумачити уставне законе. Конгрес је суверен а не министар. Међу коморама склопљени уговор је бесправан и спречава чланове парламента у вршењу њихових дужности. Уговор тај противан је свима традицијама. Републиканци су свечано обећали, да ће устав ревизији подврћи, кад република сама собом заповедала буде. То је време ево наступило. (Одобравање с лева.) Говорник тражи проширење ревизије и очитује, да би значило увредити Шелхера кад би се покушало, да се предлог његов уклони стављањем претпитања. Из ревизије, која се овде спрема, појавиће се временом разни заплети. Влада својом необазривом политиком доводи непрекидно републику у опасност.

Пошто је известилац Жервиљ Реаш одговорио у личној примедби, буде Шелхеров предлог одбијен са 434 гласа против 315.

Паке пориче, да је последње решење донесено апсолутном већином гласова. Већину треба рачунати прама укупном броју чланова коморе и сената.

Леон Ренол пориче то доказујући, да је потребна апсолутна већина у седници присутних чланова.

Услед овога развезе се дуготрајна распра између Накеа и Ренола о питању, да ли је за претпитање потребна апсолутна већина, свију чланова конгреских, или само оних, који су у дотичној седници.

Барањон потпомаже мишљење Накеово и доказује из записника другог конгреса, кад се решавало питање о сеоби коморе из Версеља у Париз, да је тада рачуната апсолутна већина по укупном броју свију посланика. Конгрес нема право, да о овоме решава, јер устав говори сасма јасно. И други посланици говоре у истом смислу као и Барањон.

Лепер навађа једно тумачење садањег председника републике Гревија и закључак народне скупштине од 1871. из чега излази, да се већина има рачунати прама укупном броју депутираца.

Накеов предлог, да је и за претпитање потребна већина свију чланова конгреса, без обзира на број одсутних, буде одбијен.

У тај мах викну председник конгреса: Ја се у овом питању слажем с г. Барањоном. (Бурно одобравање с десна и лева, чуђење у средишту.)

Председник. Исповедам, да је за правоваљано решење потребно 429 гласова. (Десница и левица аплаудују председнику; центрум је веома изненађен; велика узрујаност.)

Пошто се узрујаност мало слегла тражи један члан већине да се гласа о томе, колико је посланика потребно у упитном случају, али опозиција диже толику ларму, да је предлагач морао одустати од своје намере.

Председник изјављује, да нема објекта за гласање. Није било никаквог нарочитог предлога на дневном реду у погледу такозваног quorum-а и распра се водила једино око дотичног наређења пословника конгреског. Но тумачење пословника припада мени и ја изјављујем, да quorum износи 429 гласова (половину од 857). Левица поново аплаудује одушевљено председнику и многи траже да се рукују с њиме. Радикали ликују. Министри излазе из дворане. Већина је јако нерасположена. Сенатори и посланици, који су ли ради утврђења садање владе гласали за ревизију устава, веома су узрујани; многи су држали, да би најбоље било ревизију натраг повући, јер иначе треба опозиција само ствар да одуговлачи, док се неки посланици уморе а други опет буду морали присуствовати седницама ђенералних већа, па се такозвани quorum неће никада моћи постићи. Већ у данашњој седници донесен је један закључак само са 5 гласове већине. Одлучнији чланови опет хтедоше да предложе измену пословника, и да тако поново изнесу питање о quorum-у. Трећи опет плашили се, да кад би председник био приморан оставку дати, да би то још много гори утисак учинило не само у конгресу већ и у земљи самој. Уз највећу узрујаност закључи председник седницу.

Прилози „мемоару" српске владе.

1.

Заступник Србије у Софији, Министру иностраних дела, Београд.

СОФИЈА 1. (13.) новембра 1883.

Бугарска влада одредила Шумлу за пребивање оних наших политичких преступника, који желе остати у Бугарској под заштитом бугарских закона. Ово се тиче Пашића и осталих. Поновила палог да се оружани бегунци разоружавају и да им се дозволи повратак у Србију без оружја, препоручила управитељу видинском строге мере против лица, која евентуално долазе са стране да помажу буну.

Симић.

2.

Министар иностраних дела, Заступнику Србије у Софији.

БЕОГРАД, 2. (14.) новембра П 3.

По нарочитој заповести Његовог Величанства Краља, изјавите Његовом Височанству Књазу Александру од стране Краљеве најискренију захвалност на пријатељском расположењу и готовости, да се стане на пут у Бугарској подстрекавању буне код нас. То исто изјавите од стране Краљеве владе и г. Цанкову.

Гарашанин.

3.

Заступник Србије у Софији, Министру иностраних дела, Београд.

СОФИЈА, 7. (19) нов. 1883.

Чуо сам непосредно од г. Цанкова, да је бунтовницима одобрено остати у Видину по њиховој молби. Други узрок није навео, али мислим да је то учинио услед напада опозиције на њега због првог наређења и услед заузимања Сукнарова, кога су бунтовници молили за интврвенцију код Цанкова.

Симић.

4.

Министар иностраних дела, Заступнику Србије у Софији.

БЕОГРАД, 23. фебр. (6. марта) 1884. П. бр. 137.

ГОСПОДИНЕ АГЕНТЕ,

Као што ми г. министар војни и г. министар унутрашњих дела јављају, одбегли и осуђени бунтовници Маринко Марковић из Врбице, Марко Первуловић из Новог Хана, Радосав Контић из Горње Беле Реке, Јован Ристић из Вратарнице и Младен из Заграђа, настањени су у Бугарској 2 сата од наше границе, у селу Киријеву, други пак у Влаховићу и Салашу. Они отуд често прелазе на нашу страну, те појединим људима прете разбојничким нападима. Власти морају тога ради често да дижу народ у потеру за тим зликовцима, који поврх свега, прете да ће учестати своје нападе тек кад гора олиста.

Ја вас молим, г. Агенте, да одмах учините корак код Кнежевске владе, да се и ови и сви други пребегли бунтовници који су настањени овако близу наше земље, удале од наших граница, тако, како нам не би могли чинити никаквих неприлика. То смо у праву тражити од бугарске владе, и, апелујући на добру вољу коју је она увек показивала за одржање суседних односа, ми се надамо да ће она и овога пута дати задоволења нашем праведном захтевању.

Примите г. Агенте и т. д.

М. Гарашанин.

5.

Заступник Србије у Софији, министру иностраних дела, Београд.

СОФИЈА. 18. (30.) апр 1884. Пов. бр. 40

Господине министре.

Услед вашег писма од 23. фебруара о. г. Пов. бр. 137. ја сам чинио и писмемене и усмене кораке код бугарског министар. иностраних дела да се наши одбегли бунтовници Маринко Марковић, Марко Пурвуловић и остали, који су настањени у Бугарској близу границе удале од наших граница, како не би могли чинити неприлике и нашим властима и нашим пограничним становницима.

На ово моје дејствовање добио сам тек данас одговор од бугарског министра под бр. 1584. у ком оно вели да извештаји наших власти о преласку поменутих лица у Србију нису верни, јер видинске власти тврде, да ти наши емигранти, који живе у Кулској околини, нису никада прелазили на српско земљиште нити су икоме говорили да имају намере изазивати размирице или чинити упаде кад пролеће настане.

Саопштавајући вам, господине министре, овај одговор бугарске владе у свези са мојим писмом од 7. ов. м. Пов. бр. 38. част имам уверити вас и т. д.

Симић.

6.

Министар иностраних дела. Заступнику Србије у Софији.

НИШ, 11. (23.) маја 1884.

Поред свију уверења која су вам дана од тамошње владе да бугарски окружни начелници јављају како емигранти не дају основа никаквој сумњи, јуче су из Бугарске прешле две чете емиграната у Србију и то једна у Крајински а једна у Књажевачки округ, где почињу разбојништва. У Видину се отворено уписују Црногорци и бескућници за тај посао. Тамо се штампају бунтовни прогласи и брошуре против законитог стања у Србији. У Софији се држе састанци и договори са Црногорцима који преко Цариграда долазе у тој истој цељи. Кад извештаји које бугарска влада од својих власти добија, тако очевидно противрече делима која се виде и не требају доказа, мора се помишљати или да власти владу неверно извешћују или да сама влада толерира на нашим границама бунтовничке покушаје противу Србије. Тражите најенергичније да се према емигрантима предузму одсудне мере које ће уништити сваку сумњу у чистину одношаја две суседне државе или ако се то неће, нека се на чисто призна шта се хоће.

Гарашанин.

7.

Заступник Србије у Софији, министру иностраних дела, Ниш.

СОФИЈА, 12. (24.) маја 1884.

Примио сам ваш јучерашњи телеграм. Бугарски министар иностраних дела, од кога се овог часа враћам, најсвечаније уверава да бугарска влада не толерира бунтовничке покушаје против Србије. Обећава још данас предложити министарском савету најстрожије мере против наших емиграната и саопштити ми наређене мере. У Видин долази нови окружни начелник од чије енергије г. Балабанов нада се прекраћењу сваких покушаја против реда у Србији. Известићу вас о наређеним мерама.

Симић.

8.

Министар иностраних дела, Заступнику Србије у Софији.

НИШ 13. (25.) маја 1884.

Јесте ли добили објашњења о мерама према емигрантима? Немојте полазити пре него што ствар узме одређен облик.

Гарашанин.

(Наставиће се)

Дневне новости.

(† **Мојсило Видаковић.**) Читуља наша из дана у дан пуни се новим именима, а смрт као да бира што је млађе. Недавно умре и Мојсило Видаковић ђакон и катихета у Сомбору, у 26. год. свог младог века, тек што се оженио и зађаконио, тек што је постао катихетом, тек што је почео да живи, да одува са себе ђачки прах и сиротињу, оставивши након себе младу љубу и малу ћерку. Ко га је познавао, па чуо, да је умро, морао се зачудити, да опако здраво и јако тело у тако младом веку леже под земљу. Ко га је год познавао, морао га је волети и поштовати, као поштена и ваљана млада човека, који би био и народу и месту, у ком беше, од користи. Заслужио је, да му и као таком и као пријатељу речемо: Лака му земља

(**Изложба вештачких и народних рукотворина Српкиња у Новом Саду**) јако се посећује и на све стране чују се само похвалне речи и чуђење и дивљење како се могло толико лепих ствари прибрати и с таким лепим укусом распоредити. Сви су редом очарани од изложбе. Комесар министарства просвете Јагочки Јосиф Петерфи изразио се веома ласкаво о изложби и није могао доста да се нахвали и изјавио је жељу, да би већину изложених ствари ваљало послати на земаљску изложбу. И изасланица истог министарства, учитељица на главном учитељишту у Будим-Пешти гђца Јанка Келер била је са свим занесена лепотом женског ручног рада. Гроф Евђеније Зичи, председник земаљске изложбе, био је и пре и после подне у изложби, покуповао је доста ствари и рекао је „да би он могао честитати Угарској, ако би земаљска изложба испала тако лепо у великом, као ова наша, српска, у малом.“ И саветник министарски Антоније Херић дивио се лепим радовима и укусном размештају и замолио је, да се бар четвртина од изложених предмета пошље горе на земаљску изложбу за тако звани „источни павиљон.“ И чланови нашег посланства у Београду, а тако исто и чланови посланства других велесила походили су изложбу, накуповали су доста ствари и изражавали су се само похвално. Посланик српски у Цариграду Јеврем Грујић провео је цело пре подне у изложби, купио је неколико лепих ћилимова и искрено се радовао, што су Српкиње својим рукотворинама осветлали себи образ пред нашим и страним светом. И државни велики одветник Александар Козма из Будим-Пеште провео је готово цело пре подне у изложби, дивио се вредноћи и лепом укусу наших Српкиња и при растанку рече, да би „сваком, који се сумња о том, ваљало у изложбу доћи, да се увери, да је српски народ, даровит народ и за културу способан.“ И многи други страни гости имају само речи хвале за изложбу.

(**Посета изложбе**) све је јача Тако је 11. августа било **634**, 12. августа **938**, а 13. августа **968** посетилаца. Свега досад походило је изложбу **6138** особа, и одбор је само одговорио општој жељи и потреби, кад је одлучио, да се изложба продужи још на пет дана, како би наш свет и из удаљенијих крајева имао прилике да дође на изложбу и да види, шта су кадре учинити вредне руке наших Српкињица. Ако и црквена општина, која располаже зградом у којој је смештена изложба, одобри ту одлуку изложбеног одбора, па ако и школска власт пристане на то да се школа који дан касније почне: то ће се изложба моћи продужити до 25 августа о. г. и тако ће сваки, који је досад пропустио, моћи доћи да види оно, чиме ће се увек тек поносити и пред туђим светом.

(**Игранка с томболом у почаст гостима, који долазе на изложбу рукотворина Српкиња у Новом Саду**) Добротворна задруга Српкиња новосадкиња желећи странцима, који посећују изложбу, дати прилике, да се и лепо забаве за време њиховог бављења у Новом Саду, приређује у понедељак 6. (18.) августа о. г. игранку с томболом са многим згодитцима. Предмета за изигравање има већ и до сад многих и лепих, а биће још и више, ако одрже реч све оне родољубиве Српкиње, које су обећале, да ће на ту цел прикупити и послати све по избор ствари. Евала свима, које су реч своју искупиле! Ствари за изигравање примају се сваки дан од 9—12 пре и од 3—6 сахата после подне у писарници изложбеној (у згради основне школе у николајевској порти), а коме је наручније може их предати и начелници друштвеној г. Јул. Радовановићки све до дана саме игранке.

(**Српско певачко друштво „Јавор“ у Вуковару,**) под управом свог ликовоће госп. А. Милчинског приређује у славу рођен-дана Њег. цес. кр. Апост. Величанства Фрање Јосифа I. дана 6. (18.) августа, 1884. беседу с игранком у просторијама „Народне дворане“, уз добровољно суделовање г. г. Стев. Дескашева. члана загребачке опере, Максима Бадера и Мил. Петровића.

Разпоред је овај: 1. „Пролог“ 2. „Царска химна“ од Хајдена, пева мешовити збор. 3. „Песмом срцу“ од Ј. Маринковића, пева мушки збор. 4. „Rondo Capriccio“ од Менделсон Бартолди, свира на гласовиру г. Максим Бадер. 5. „Гај“ од Ј. Це-а, пева мешовити збор. 6. а) „Ђулићи IX“ З. Ј. Ј., композиција А. Милчинског. б) „Cavatine“ из опере Фауст, од Г. Гуноа, пева г. Стеван Дескашев. 7. „Кад пролеће“ од Хорејшека, пева мушки збор. 8. „Rapsodie“ од Ф. Листа, свира на гласовиру г. Милан Петровић. 9. „Јеверце“ од М. Топаловића, пева мушки збор. 10. „П. Коло срп. нар. напева“ од Ј. Маринковића, пева мушки збор.

Политичке вести.

— „Берлин. Тагблат“ јавља, да је **Бизмарк** још пре састанка владара у Ишлу позвао **Калнокија**, да га посети у Варцину. И бечки „Фремденблат“ потврђује вести о предстојећој посети грофа Калнокија код кнеза Бизмарка.

— По „Пол. Кор.“ **отпутовао** је гроф **Калноки** данас, у четвртак 2-ог о. мес. у 11. сах. пре подне у **Варцин**.

— Из **Загреба** јављају „Лоју“, да „**независњаци**“ за 7. (19.) **октобар** ове године као дан десетогодишњице отварања загребачког свеучилишта **спремају манифестацију, у корист бискупу Штросмајеру**, који ће на тај дан у Загреб приспети да присуствује отварању галерије слика у палати југославенске академије знања и вештина. — Галерију ову основао је бискуп Штросмајер.

— **Галички сабор сазван** је у седницу за 2. **септембар** тек. год. по нов. кал.

— Младочески „Нар. Листи“ јављају, да су **мја** и **јуна** месеца тек. год. **шеф ђенералног штаба далматинског потпуковник Сламечка** са још четворицом чланова ђенералног штаба из Беча путовали сасма инкогнито по — **Арбанији**. — Веле, да је ово била „научна екскурзија“.

— **Царска породица руска** преселила се у **Красноје Село**.

— Црногорски министар унутрашњих послова и председник сената црногорског **војвода Божо Петровић**, који се у задње време као нарочити посланик кнежев у Цариграду бавио, отпутовао је прошле недеље преко Варне, Будим-Пеште и Реке **натраг на Цетиње**.

— **Црна Гора** закључила је с **Турском консуларни уговор**.

— За **градоначелника београдског** именован је указом краљевим шеф санитета српског др. **Владан Ђорђевић**.

— Из **Софије** јављају „Преси“, да је **Цанков** имао **аудијенцију код кнеза Александра**, која је дуже времена трајала.

— Из Пловдива јављају истом листу, да је шеф земаљске управе **Крестовић** отпустио многе чиновнике, о којима се знало, да су присталице Цанковљеве. У опште се опажа, да Крестовић енергично поступа.

— **Конгрес француски** одбио је прошле среде са 428 гласова против 327 исправак Лаверлеов, да се сенат бира општим гласањем. Одбив и остале исправке усвојио је конгрес и све друге чланке предлога о ревизији устава, те је **најзад** са 509 **гласова против 172 одобрио и усвојио у целости нацрт ревизије**. Крајња левица није хтела гласати. За тим председник изјави, да је конгрес закључен.

— У **инглеском парламенту** напао је **Норткот** прошлог уторника на владу инглеску због њене мисирске политике; **Гледстон** одбио је нападаје Норкотове.

— Прошле недеље држали су **конзервативци инглески** у Менчестру митинг на ком су њихови „праци“ Гледстона, што но реч, и преко и уздуж — изгрдили.

— Односи међу Француском и Кином све се већма заплећу. Французи су решили одлучно поступити против дволичних Кинеза.

— У **Америци** множе се све више републикански гласови, који су противни избору **Блена** за председника републике.

Народна привреда.

Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Пчеле после ројења.

(Свршетак.)

Сад да видимо шта треба радити са ројевима, за које се примети да се пчела умалила, да је настао кварез и нема наде да ће се сама моћи дотерати да буду у стању да презиме. Оваква ројеве треба подасипати, спајавати, па било под ројеве, било под маторке ако и ових има, које требају помоћи. Ово се врши овако: Онај рој, који ћеш да подаспеш, треба тог истог дана кад ћеш да подаспеш најпре да подрежеш, то јест треба сво саће из његове кошнице да извадиш, па после да оставиш, да се пчела опет у истој кошници скупи. У вече, кад се сва пчела са паше из поља поврати и скупи, треба, као што је већ речено, са запаљеном крпом помешаном мало дуваном добро накадити. Пчелу оне кошнице, под коју хоћеш пчелу из подрезане да подаспеш, треба истим надом, но само мало мање накадити. Сад се простре нешто, чак или ма шта, и она пчела из подрезане кошнице једним потресом кошнице сасипе се на спремљену простирку, па се одмах на ту пчелу намести кошница којој ће да се дода пчела, па се помало из окола поткађује да се сасута пчела попење и са пчелом с којом се спојава измеша. Овако се остави да преноћи, па сутра дан рано, док још није почела пчела да лети, треба је оставити на место где је била она коју си подсецао и подасуо, заједно с покривачем њеним. Тако подасута пчела сутра слободно иде и враћа се, јер је на свом месту; а она опет у коју си подасуо, по што на њеном месту нема кошнице, тражи своју кошницу и налази је по спољном изгледу. Ово подасипање потребно је колико је могуће да буде између кошница које су у близини стојале; тако се пчела учињеној промени брже привикне, и радњу отпочне.

Ако је ко рад од маторки, које су се изројиле, да остави пресаде за до године, — а ове године, судећи по мојим кошницама, држим да се ако не све а оно већи део могу оставити, треба, ако није већ до сад то учинио, одмах да приступи подрезивању и то доста дубоко, нарочито где је старо саће, а где пчеле има довољно и нема сумње да ће се опет дотерати и спремити да могу презимити. А после оваковог подрезивања ове кошнице не морају се у пролеће подрезивати, по што ће сада добити ново младо саће као и ројеви, изузевши случај ако би преко зиме саће ма којим непријатељем пчела — мишем, врпежом или метиљом — било оштећено и искварено.

Има и код мене, а слушао сам, и код других, по нека кошница, која се није никако хтела да роји, ма да је било време повољно, и ако је јака и има довољно пчела. Са оваким кошницама многи су ме питали, шта да раде. Ко има оваких кошница, он треба сад, као што је речено за ове, које су се изројиле, дубоко подрезати, па ће се оне до јесени опет спремити за зимовник.

За оваке кошнице има још један начин, али је он и трудан, а треба и довољно вештине, да се изврши. То је прегоњење пчеле у сасвим другу кошницу. Ово бива овако: Кад је лепо време обично се из свију кошница, и то не у једно време но од једанаест пре, па до пет сахати по подне, пчела сад из једне, сад из друге кошнице разјури и разјури по кованлуку — да често човек мисли као да је то рој. На кошницу, из које си рад да пчелу претресеш, треба да пазиш, а у приправности да имаш другу празну кошницу, у коју си рад пчелу да претресаш, па кад се пчела из ње највећма разигра и из кошнице изиђе, онда треба кошницу дићи са њенога места, однети на страну, накадити и са стране излупкати да још и више пчела изиђе, па онда је превернути и на два пањића, камена или цигље подићи па чиме покрити, да ју пчеле, што су изишле, не нађу, а на њено место поставити празну кошницу, у коју ће после ове отићи и сместити се. После пола сахата ваља каквом подесном травком или на прут привезаном гранчицом у премештеној кошници одоздо између оних подметака по сачу млаткати и дражити, и пчела ће од тог дражења такође много изаћи и онога што ју дражи нападати. За то онај, који ово врши, треба да је довољно од напада и по лицу и по рукама и свуда — где год може бити пецан, замотан и обезбеђен. Овако измамљена пчела отићи ће на старо место. Ово треба неколико пута у извесном растојању времана, од прилике сваког сата, понављати, а тако ће још врло мало пчела остати. Пред само вече, кад већ пчеле престану да лете, треба кошницу накадити и донети близу места са кога је дигнута, превернути и кадом пчелу прво са крајњег сата, у колико је још буде имало, отерати, и онда сат подсећи и извадити, па китицом траве или гранчицом сву пчелу са тог сата стрести пред ону кошницу, у коју је и остала пчела ушла. И тако даље ваља радити, све сат по сат, док се сво саће не не повади. Овако вађени саће приметиће се, како се више пчела хватају за плетар од кошнице и на извесном месту почну гомилати: то је знак, да је ту матица, јер она најтеже оставља кошницу. За то сад, ако матицу не можеш да смотриш и да је у нову кошницу пренесеш, а ти онда полако ту пчелу изручи пред нову кошницу, па ће са пчелом полако и матица отићи у нову кошницу; јер пчела онако накађена и од меда умрљана нема способности да лети, него милећи прибира се у кошницу.

Први дан после овако свршеног прегона пчеле треба пазити на радњу њену, па ако се види да правилно излази и иде на пашу и са ове уредно долеће и иде унутра, онда је радња добро извршена; у противном, ако се пчела неправилно око кошнице вуче, не ће да иде у пашу него по кошници с поља мили и као да нешто тражи, онда је знак да је изгубила матицу — и другог лека ни помоћи нема, него је треба каквом слабом рају или маторки придодати, на начин као што је казано, како се слаби рајеви спајају и податресају.

По што ја целу радњу пчелареку вршим само са простим кошницама — плетарама — то се и ова практична радња, о којој је овде говорено, односи само на кошнице плетаре.

А. Д. Ђурић.

У СИСКУ, 9. августа 1884. (Пословно извешће Шипуша и друга.) **Шеница** стара продавана је последњих дана пошто су властници цене знатно попустили на млинаре наше околице и получивала је лепа потиска врста ф. 9·— страном за готов новац страном пак на три месеца времена ан пари. Да и наши властници сада радо прихваћају и ниже понуде купаца — на своје залихе које су одавно бољим ценама продати могли — главни су разлови — што је довршена жетва нове шенице која у опће и посвуда добро испада, што се из мађарске особито Сомоћ и Алфелда већ много шенице нашим оближњим купцима уз доста умерене цене као на

пример Домбовареку, Шкофок и т. д. по ф. 8·— ф. 8.20—30 метерцента понуђа и што руска 76 Ко. стара пшеница на темељу цене од ф. 8·40 у Трсту купца наћи не може. Све ове околности деловаће да ће се цене пшенице и код нас даље тако умерити морати како ће цене у згласју стајати са другим страним пшеницама као на пр. американском и руском с којима не само код од нас купујућих земаља него и код нас самих, то јест у туземју рачунати морамо. Нова хрватска пшеница купује се по ф. 7·70 до ф. 8·— метерцен.

Кукуруз пролази посве слабо, маленкости које наши млинари повлаче получују за фину банатску робу ф. 6·40—45.

Зоб, привози у старој роби посве су изостали, маленкости које су се овде још на залихи налазиле продане су у задње време по ф. 7·10—20 од нове робе одпочели су помањи привози, роба представља доста лепи квалитет те се иста зачасно плаћа по ф. 5·40—50, но ова се цена не може као меродавна узети, јер се само усљед слаби привова и с обзиром на ову високу цену старе робе за текућу потребу ова цена одобрити мора, дочим чим одпочну већи привози овамо долазити, мора ће се цена знатно обалити, тим више, јер са сви страна долазе вести да је овогодишњи род у опће веома добар.

Време повољно, вода малена.

ИЗЛОЖБА
НАРОДНИХ И ВЕШТАЧКИХ РУКОТВОРИНА СРПКИЊА
у згради овдашње
СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ
у николајевској порти
отворена је од 9—12 сахата пре подне и од 3—6 сахата после подне.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ:

У недељу 29. јула (10. августа), у понедељак 30. јула (11. августа) и у уторак 31. јула (12. августа) по 30 новчића, у остале дане 50 новч., а последњи дан при затварању 6. (18.) августа 1 фор. а. вр.

У Новом Саду 28. јула 1884.

ОДБОР.

ПОЗИВ
НА
ИГРАНКУ С ТОМБОЛОМ
коју приређује
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА
у понедељак 6. (18.) августа 1884.
у дворани гостионице
„КОД ЦАРИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ"
У НОВОМ САДУ
у почаст гостима који полазе изложбу народних и вештачких рукотворина Српкиња.

УЛАЗНА ЈЕ ЦЕНА ОД ОСОБЕ 1 ФОР. А. ВР.

Почетак је у 8 сахата у вече.

Улазнице могу се добити у књижари браће Поповића, у књижари Луке Јоцића и др., и у вече на каси.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

НОВА МУЗИКАЛИЈА.
У СЛАВУ И СПОМЕН ПРВЕ ИЗЛОЖБЕ „ДОБРОТВОРНЕ ЗАДРУГЕ СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА"
РУЧНОГ РАДА
И НАРОДНЕ ДОМАЋЕ РАДИНОСТИ СРПКИЊА
дне 22. јулија 3. августа 1884.

ИЗИШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ:

СРПСКА МОЛИТВА
ПЕСМА ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА

Кад се Србин Богу моли?
Не — кад скрсти руке двије,
Већ кад бије и кад падне
А из срца крв му лије.

Укрсте-л се бојни мачи —
То су крсти Срб-јунаку;
У том крсту вера лежи:
„Победиће у том знаку!" и т. д.

ЗА ГЛАСОВИР ПРОСТО ПО МЕЛОДИЈИ НАПИСАО
Др. ЈОВАН ПАЧУ
и посвећује
ЗМАЈ-ПЕСНИКУ ЈОВАНУ ЈОВАНОВИЋУ.
ЦЕНА ЈЕ 80 НОВЧ.

Ко у напред новац пошље добија у крстоплету (Kreuzband) о нашем трошку.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи
„код Светог Саве"

Још нек су препоручене и ове музикалије од истога писца:

Бранково коло	ф.	—·80
Без тебе драга	ф.	1·—
Праг је ово милог Српства	ф.	—·80
Чуј Душане	ф.	1·—

НАЈЗГОДНИЈИ ПОКЛОН

Највеће и најугледније издање књижарско у Срба.

Довршена је сасвим и подпуно изашла је и увезана је у богато израђене
дивот-корице

ПЕВАНИЈА
ЦЕЛОКУПНА ДЕЛА КЊИЖЕВНА
ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА
у двојаком издању по 80 табака кварт највећега формата.

Овим монументалним делом песничким и најмонументалнијем досад у Српству издањем књижарским хтедосмо прилике дати нашем поштованом читалачком свету, да у целини има умотворине песника над песницима Змај-Јована Јовановића.

ЦЕНА ЈЕ „ПЕВАНИЈИ" ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА:
Издању за народ (у десет свезака) увезана у дивот-корице богато израђене и златним шарама украшене — — — — — — ф. 6.—
Дивот-издању (у десет свезака) увезаном у дивот-корице израђене и златним шарама украшене — ф. 8.50
Ово исто са златним обрезом (Goldschnitt) — — — — — ф. 9.—

У Новом Саду месеца јула 1884.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи.

Ко у напред новац за целокупно дело пошаље (или у наточ), добија уобичајени проценат од 30 процената — у књигама нашега издања.

ЗГОДНА ПРИЛИКА. Да би сваки „Певанију" набавио дајемо одсад и на одплату у месечне рате по ф. 2.— или ф. 1.50.

ЗГОДНА ПРИЛИКА. Да би сваки „Певанију" набавио дајемо одсад и на одплату у месечне рате по ф. 2.— или ф. 1.50.

✝

Тужним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да нам је нигда неваборављени

МОЈСИЛО ВИДАКОВИЋ,
ђакон и катихета у Сомбору

умрло 10. јула о. г. након дугог боловања у млађаном добу свом у 26. години и да је сутра дан сарањен у срп. прав. гробљу.

Овим уједно изричемо најтоплију захвалу г.г. свештеницима и учитељима, сл. певачком друштву и свима који покојника нам милог отпратише до вечне куће.

Јован Видаковић брат, Исидора кћи, Лујза рођ. Максимовић жена.

✝

Јављамо свима пријатељима и познатима тужну вест, да је наш мили и нигда неваборављени брат односно девер, стриц, ујак и шогор

ПАХОМИЈЕ КУПУСАРЕВИЋ
патријаршески протосинђел и настојатељ ман. Беочина

након дугог боловања у 39. години живота свог 19. (30.) јула т. г. преминуо.

У име родбине
Љубомир Купусаревић,
прота сомборски.

Ред пловидбе
путничких бродова,
од 20. марта (1. априла) до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ: и даље ТИСОМ средом и недељом у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ (засебном лађом): уторником и петком у 7 сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН и БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМ-ПЕШТУ: сваки дан у 10¾ сахата пре подне.

Нови Сад, 18. (30.) марта 1884.

Отправништво.

Ред пловидбе
помесног пропелера „Нимфе" почевши од 20. јула (1. августа) 1884.

Из Н. Сада у Каменицу: пре подне ¼6, 7, 9, и 11 сати, по подне у 3, ½5, ¼7, ¼8 сати.

Из Каменице у Н. Сад: пре подне у 5, 6, 8 и ½10 сати, по подне у 2, 4 6 и 7 сата.

Недељом и празником после подне вози лађа по потреби.

Повратне карте имају вредност само за онај дан када су изваћене.

У Каменици, 20. јула (1. августа.) 1884.

Подузетници.

ОГЛАСИ.

ГАЛАНТЕРИЈСКА, НИРНБЕРШКА И БЕЛОГ ЕСПАПА ТРГОВИНА
Д. П. РАНИСАВЉЕВИЋА
у Панчеву
потребује два помоћника. 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на два упражњена места из стипендијске закладе Петра Костића.

Стипендије костићеве износе: за слушаоце основних школа 200 фор.; за слушаоце ниже гимназије и богословије 250 фор.; за слушаоце горње гимназије 300 фор.; а за слушаоце правних, медицинских и философских наука 355 ф.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1.) Крштено писмо; 2.) Лекарску сведочбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3.) Школска сведочанства од последње две године и 4.) Сведочанство од политичне власти о сиромаштву, у ком треба да стоји и то колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој и наредби министарској моражу костићеви питомци слушати науке: основне науке и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и философске науке у Пожуну, а медицинске по потреби изузетно у Бечу.

Првенство на стипендију имају од најспособнијих ђака за науку синови Черевићки а после њих само ђаци родом из Срема.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 24. августа (5. септембра) о. г.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске" у Новом Саду 1. (13.) августа 1884.

Подпредседник
књижевног одељења „Матице Српске"
Филип Оберкнежевић с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар. 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно упражњено место из стипендијске закладе г. Христифора Шифмана из Б. Комлоша, са годишњом стипендијом од 250 фор.

То место могу тражити слушаоци лепих вештина и уметности.

Молбеници ваља приложити: 1.) Крштено писмо; 2.) Сведочанство о сиромаштву у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце; 3.) Школска сведочанства од последње две године; 4.) Лекарско осведочење о здрављу и накаламљеним богињама.

Првенство на стипендију имају ученици из Новога Сада а за тим из Бачке.

Ни један питомац не сме уживати у једно и исто време две или више стипендија.

Рок овоме стечају траје до 24. августа (5. септембра) о. г.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске" у Новом Саду 1. (13.) августа 1884.

Подпредседник
књижевног одељења „Матице Српске":
Филип Оберкнежевић с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар. 1—3

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе Нестора Димитријевића остала су упражњена два места, на која се расписује стечај до 24. августа (5. септембра) о. г.

Стипендије димитријевићеве су од три врсте: 250 ф. за слушаоце правних и viших militarних наука; 200 ф. за слушаоце горње и 150 ф. за слушаоце доње гимназије.

Ко жели једно од тих места тражити, ваља да приложи својој молбеници: 1.) Крштено писмо; 2.) Сведочанство о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 3.) Школска сведочанства од последње две године и 4.) Лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу последње воље оснивачеве првенство на стипендију из ове закладе имају синови и потомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници оснивачеви из Јакова у Срему а за тим ученици родом из В. Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац у једно и исто време уживати две или више стипендија.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске" у Новом Саду 1. (13.) августа 1885.

Подпредседник
књижевног одељења „Матице Српске"
Филип Оберкнежевић с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар. 1—3

ОГЛАС.

Уписивање ученика за школску годину 1884/5. на овдашњој срп. вел. гимназији почиње 30. августа по р. к.

У I. разред примају се ученици на основу сведоџбе од IV. разреда основне школе, или на основу пријемног испита, у остале разреде на основу сведоџбе од последњег нижег разреда.

1. и 2. септембра држаће се поновни испити са ученици, који имају да поправе калкуле из појединих предмета. Ти се ученици имају пријавити сви гимназијској управи до тога термина.

У Новом Саду 11, агуста 1884.

Васа Пушибрк,
управитељ.

3—3

СТЕЧАЈ,

Расписује се стечај на једно место у стипендиској закладе Павла Јовановића с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1) Крштено писмо; 1.) Лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3.) Школска сведочанства од последње две године, и 4.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој моражу његови питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети „Матици" расправу на српском језику ма из ког предмета, ког су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 24 августа (5. септембра) о. г.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске", у Новом Саду 1. (3.) августа 1884.

Подпредседник
књижевног одељења „Матице Српске"
Филип Оберкнежевић с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар. 1—3

ОГЛАС.

Манастир Раваница предузеће још у течају овога месеца, зидарске, лимарске, столарске, браварске и дунђерске радње на својој св. цркви, које по састављеном прорачуну на 6000 фор. а. вр. износе.

Минуендо лицитација обдржаваће се 12. (24.) августа о. г. у 2 сата после подне у манастиру Раваници, на коју се они, који ове послове примити желе, овим позивају.

Прорачун може се у свако доба у поменутом манастиру увидити.

У ман. Раваници 2. августа 1884. 1—3

ОГЛАС.

Српска православна црквена општина војачка закључила је, да огради своју цркву зидом и гвозденим шипкама било ливеним или кованим. Материјал за зидање даје општина. Подузимачи позивају се и ако је могуће да разне планове ограде на углед собом понесу на дан 12. августа у 8 сати пре подне на лице места, где ће се лицитација одржати.

У Војци 28. јула 1884.

Ђорђе Јаношевић, перовођа. 1—3
Александар Батас, парох и председник.

СТЕЧАЈ.

У смислу правила задужбине Атанасија П. Гереског расписује се овим стечај на 3 штипендијска места по 150 ф. на годину.

Ову штипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља угарске круне, но нису искључени ни Срби правосл. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбенице потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра ов. год. и прикључити им школске сведоџбе од последње две године, сведоџбу сиромаштва, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

Примедба. Осим тих штипендија издаје се сваке године из прихода од светосавских беседа припомоћ двојици сиромашних ученика ове гимназије по 100 ф. а десеторици по 80 ф.

У Новом Саду 11. августа 1884.

3—3 **Управа срп. вел. гимназије.**

Avis für ältere Comiss!

Zum sofortigen Eintritte oder für Ende August werden für ein hiesiges neues Manufacturgeschäft zwei tüchtige serbische Verkäufer engagirt. Jene, die auch ungarisch sprechen oder Kirchengeschäft verstehen geniessen Vorzug. Gehalt nicht unter 700 fl. Bei Verwendbarkeit auch mehr. Auskunft in der Administration. 2—3

НЕГОТИНЦА
ЦРНОГ ДЕСЕРТ ВИНА
шиљем **франко царина и поштарина** с повуком (Nachnahme.)

1 бариљу са 4 литре садржине по ф. 3.—
1 „ „ 8 „ „ ф. 5.50

Мита Радосављевић,
Београд, савска улица.
17—

ПРОТИВ БОЛОВА У СТОМАКУ
РОХИЧКИ - КИСЕЉАК
НАЈВОЉЕ ОСВЕЖАВАЈУЋЕ ПИЋЕ
ШТАЈЕРСКИ ЗЕМАЉСКИ ТЕМПЕЛ-ИЗВОР.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
код
ЈОСИФА ХОФМАНА
Budapest 15—28
Akademiegasse.

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.